

ΣΑΝ
ΣΗΜΕΡΑ

ΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΤΗΣ ΣΧΕΣΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ-ΟΜΟΓΕΝΕΙΑΣ

ΑΠΟΨΗ: Κώστας Καραμάρκος

Γεγονότα

1028 - Η Ζωή η Πορφυρογέννητη γίνεται αυτοκράτειρα της Βυζαντινής αυτοκρατορίας καθώς παντρεύεται τον Ρωμανό Γ' τον Αργυρό.

1941 - Β' Παγκόσμιος Πόλεμος: Οι θερμοκρασίες γύρω από τη Μόσχα πέφτουν στους -12 °C ενώ η Σοβιετική Ένωση προωθεί για πρώτη φορά στρατεύματα χιονοδρόμων εναντίον των παγωμένων γερμανικών δυνάμεων κοντά στην πόλη.

1942 - Β' Παγκόσμιος Πόλεμος: Αρχίζει η ναυμαχία του Γκουανταλκανάλ μεταξύ των ιαπωνικών και αμερικανικών δυνάμεων. Η ναυμαχία θα διαρκέσει τρεις ημέρες και θα τελειώσει με νίκη των Αμερικανών.

1969 - Πόλεμος του Βιετνάμ: Ο ανεξάρτητος δημοσιογράφος Σέιμουρ Χερς αποκαλύπτει την ιστορία της σφαγής του Μι Λάι.

1990 - Ο Τιμ Μπέρνερς Λι δημοσιεύει επίσημη πρόταση για τον Παγκόσμιο Ιστό.

1996 - Ένα Boeing 747 της Saudia κι ένα εμπορευματικό αεροσκάφος Ilushin Il-76 συγκρούονται στον αέρα στην Ινδία, σκοτώνοντας 349 άτομα. Πρόκειται για την πιο θανατηφόρα εναέρια σύγκρουση μέχρι σήμερα.

2001 - Πόλεμος στο Αφγανιστάν: Οι δυνάμεις των Ταλιμπάν εγκαταλείπουν την Καμπούλ.

2003 - Πόλεμος στο Ιράκ: Τουλάχιστον 23 άνθρωποι σκοτώνονται σε βομβιστική επίθεση αυτοκτονίας σε ιταλική αστυνομική βάση στη Νασιρίγια του Ιράκ.

2011 - Η οικονομική κρίση οδηγεί τον Σίλβιο Μπερλουσκόνι σε παραίτηση από την πρωθυπουργία της Ιταλίας.

Γεννήσεις

1840 - Ογκύστ Ροντέν, Γάλλος γλύπτης

1929 - Γκρέις Κέλι, Αμερικανίδα ηθοποιός

1934 - Τσαρλς Μάνσον, Αμερικανός δολοφόνος

1936 - Κώστας Πολυχρονίου, Έλληνας ποδοσφαιριστής και προπονητής

1951 - Τάσος Αλιφέρης, Έλληνας πολιτικός

1953 - Βασίλης Καρράς, Έλληνας τραγουδιστής

1961 - Νάντια Κομανέτσι, Ρουμάνα γυμνάστρια

1965 - Ελένη Ράντου, Ελληνίδα ηθοποιός

1977 - Παναγιώτης Καποδίστριας, Έλληνας ηθοποιός

Θάνατοι

1944 - Τέλλος Άγρας, Έλληνας ποιητής

1948 - Ουμπέρτο Τζορντάνο, Ιταλός συνθέτης

1956 - Χουάν Νεγρίν, Ισπανός πολιτικός

1974 - Ειρήνη Δενδρινού, Ελληνίδα ποιήτρια

1979 - Πυθαγόρας, Έλληνας στιχουργός

1981 - Γουίλιαμ Χόλντεν, Αμερικανός ηθοποιός

2004 - Μίμης Χρυσομάλλης, Έλληνας ηθοποιός

2013 - Αντιγόνη Βαλάκου, Ελληνίδα ηθοποιός

2013 - Νικόλαος Μάρτης, Έλληνας πολιτικός

Με αφορμή τη διαδικασία ανάδειξης νέας ηγεσίας στο Κίνημα Αλλαγής, αλλά και επειδή αυτός ο πολιτικός χώρος, όπως και αν ονομάζεται, είναι μεταπολιτευτικά ο κατεχοχόν χώρος επεξεργασίας και υλοποίησης πολιτικών για την ανάδειξη και τη σύσφιξη των σχέσεων Ελλάδας-Ομογένειας, είναι εθνικά χρήσιμο, νομίζω, όλοι οι σημερινοί υποψήφιοι, να ξαναπάσουν το νήμα της σχέσης Ελλάδας-Ομογένειας με όρους 2021 και να καταθέσουν δημόσια σχετικές σοβαρές προτάσεις.

Ως ενεργός απόδημος/ομογενής, αλλά και ταυτόχρονα ως πρώην Ειδικός Σύμβουλος Γενικών Γραμματέων Απόδημου Ελληνισμού (Δ. Δόλλη, Π. Γερούλάνου), επί κυβερνήσεων Κώστα Σημίτη με Υπουργό Εξωτερικών το Γιώργο Παπανδρέου, ως πρώην Ειδικός Σύμβουλος που συνομίλησε και εξακολουθεί να συνομιλεί με πολλούς απόδημους και ομογενείς, καταθέτω σήμερα τις εκτιμήσεις μου και τον προβληματισμό μου, προσπαθώντας να φέρω στην επιφάνεια ιδέες και προτάσεις που θεωρώ χρήσιμες για το καλό του τόπου, της ομογένειας και του χώρου.

Πρώτα από όλα, ας αρχίσουμε με μια βασική διαπίστωση. Τα περίπου 3,5 εκατομμύρια άτομα της υπηλίου που αυτοπροσδιορίζονται ως ελληνικής καταγωγής στις απογραφές των χωρών διαμονής τους, συγκροτούν την επιμέρους (ελληνική) εθνοτική τους ταυτότητα πρωτίστως με όρους βιώματος, αλλά στην πλειοψηφία τους, η πολιτισμική ταυτότητα που κυριαρχεί είναι αυτή των κυρίαρχων πολιτισμικών ομάδων των πατρίδων τους. Αυτή η ταυτότητα καθορίζει κυρίαρχες συμπεριφορές και αντιλήψεις, όχι η απλουστευμένη ταυτότητα της χώρας καταγωγής, έτσι όπως γινόταν κατανόηση ή μεταφέρονταν ή μεταφέρεται ακόμη, μέσα από τη διαμεσολάβηση της οικογένειας ή της εκκλησίας, για παράδειγμα.

Συνεπώς, ο ελλαδοκεντρικός όρος Απόδημοι δεν αντικατοπτρίζει τη σημερινή κοινωνική και πολιτισμική πραγματικότητα των ελληνικής καταγωγής κατοίκων της υπηλίου. Πριν πολλές δεκαετίες, όταν υπήρχε ακόμα ως δραστήρια δημογραφική πλειοψηφία η πρώτη γενιά, που είχε συγκροτήσει ταυτότητα στην Ελλάδα μιας άλλης εποχής, ο όρος Απόδημος ήταν δόκιμος, τώρα όμως...

Τώρα υπάρχουν ομογένεις, με κοινό στοιχείο την αναφορά τους σε μια μακρινή, ιδεατή χώρα καταγωγής, σε έναν ιδεατό και απλουστευτικό πρωτίστως πολιτισμό, σε μια ιδεατή και απλουστευτική πρωτίστως ιστορία. Αυτές οι ομογένεις όμως, είναι δημιουργήματα διαφορετικών μεταναστευτικών ρευμάτων και διαφορετικών ιστορικών διαδρομών των κυρίαρχων κοινωνιών όπου γενιούνται, αναπτύσσονται και ζουν τα μέλη τους.

Οι ταυτοτικές/πολιτισμικές σχέσεις αυτών των ομογενειών με την Ελλάδα, δεν είναι πλέον ισχυρές, εξασθενίζουν μέρα με τη μέρα, χρειάζονται ενίσχυση από την ελληνική πολιτεία. Η ενίσχυση αυτή χρειάζεται όχι γιατί κινδυνεύουν να χαθούν οι ελληνικές διασπορές της υπηλίου, όπου υπάρχουν. Οι ομογένεις μπορούν να πορευθούν και μόνες τους! Έχουν θεσμούς, με πρώτη και πανίσχυρη την Εκκλησία, έχουν και παράγουν ιδεολογία, έχουν άποψη για το τι είναι ή δεν είναι Ελληνισμός, Ελλάδα, Ελληνικότητα.

Η ενίσχυση των σχέσεων με την κοσμική πολιτεία, με την Ελλάδα ως κρατική οντότητα, χρειάζεται πρωτίστως για να μη συρρικνωθεί ως μέγεθος, ως πολιτισμική, ως ιστορική, ως γεωστρατηγικήτερότητα ο πολύμορφος Οικουμενικός Ελληνισμός, εντός και εκτός Ελληνικών συνόρων.

Ο απλουστευτικός, ο διακηρυχτικός, ο πανηγυρικός, ο ελλαδοκεντρικός, ο προσβλητικός για τις ομογένεις του κόσμου λόγος της Ελλάδας και της ηγεσίας της δε φτάνει και δεν ωφελεί, πλέον.

Το πρόσφατα αποκτηθέν σημαντικό δικαίωμα ψήφου αφορά λίγους. Δε συγκινεί τους πολλούς/ες, που δεν αισθάνονται πως είναι, ή δεν μπορούν να είναι μέλη μιας πολιτικής κοινότητας με αναφορά στην Ελλάδα.

Οι ενδεχόμενες επενδύσεις ομογενών στην Ελλάδα, αφορούν εξίσου λίγους.

Το τουριστικό συνάλλαγμα των ομογενών, λαμβάνοντας υπόψη τα 30 εκατομμύρια τουριστών που επισκέφθηκαν την Ελλάδα προ πανδημίας δεν αρκεί.

Οπότε;

Αν στα αλήθεια μας ενδιαφέρει η σχέση Ελλάδας-Ομογένειας, αν στα αλήθεια θεωρούμε αυτή τη σχέση εθνικά οφέλιμη, χρεια-

ζεται να την επανεξετάσουμε, με όρους αρχών 21ου αιώνα.

Ενδεικτικές αφετηρίες για την αναβάθμιση αυτής της σχέσης Ελλάδας-Ομογένειας, είναι κατά την άποψή μου οι ακόλουθες.

1. Η επεξεργασία και υιοθέτηση μιας οραματικής και μακροπρόθεσμης πολιτικής με την υποστήριξη όλων των κομμάτων της χώρας.

2. Μια αναβαθμισμένη και σοβαρή σχέση με τις ελληνικές διασπορές του κόσμου, χρειάζεται να υποστηριχτεί και οικονομικά. Για παράδειγμα, για περισσότερα από 40 χρόνια, η Γενική Γραμματεία Απόδημου Ελληνισμού (ΓΤΑΕ) οργάνωνε και συντόνιζε προγράμματα εκπαιδευτικής φιλοξενίας στην Ελλάδα δεκάδων χιλιάδων μαθητών και φοιτητών. Αυτά τα προγράμματα αναζοπύρωναν το ενδιαφέρον των νέων γενιών των ομογενών για την Ελλάδα, βοηθούσαν να δημιουργηθούν ανθρώπινα δίκτυα φιλίας και συνεργασίας με ελληνικές καταγωγής νέους από ολόκληρη την υπήλιο, αναζωογονούσαν τους ομογενειακούς οργανισμούς με την ενεργό συμμετοχή στα ομογενειακά δρώμενα, αρκετών νέων που συμμετείχαν στα προγράμματα φιλοξενίας. Επίσης, σημαντικός αριθμός αυτών των νέων, συμμετέχει σήμερα επιτυχώς στο κοινωνικό, οικονομικό, πολιτισμικό, επιστημονικό, πολιτικό κ.α. γίγνεσθαι των ευρύτερων κοινωνιών όπου ζουν και δραστηριοποιούνται. Μακάρι η ελληνική πολιτεία να είχε μια βάση δεδομένων και να μπορούσε να προσεγγίσει πάλι, αυτούς τους ήδη ευαισθητοποιημένους ελληνικής καταγωγής κατοίκους του εξωτερικού...

3. Το εθνικό αφήγημα στην Ελλάδα χρειάζεται συνεχώς να ενσωματώνει και την ομογενειακή διάσταση, παντού. Αυτό μπορεί και πρέπει να αρχίσει εισάγοντας την ομογενειακή διάσταση στο εκπαιδευτικό σύστημα της Ελλάδας και στη διαδρακτεία ύλη στα σχολεία. Αυτή η ανάδειξη είναι καλό να γίνει με οριζόντιο και όχι με κάθετο τρόπο, για παράδειγμα μόνο στο μάθημα της ιστορίας.

4. Χρειάζεται πλέον η Ελλάδα να δημιουργήσει και να στελεχώσει ένα σοβαρό Υπουργείο Ομογενειακού Ελληνισμού, έχοντας ως επικεφαλής υπουργό, κατά προτίμηση υπερχομματικό, με σημαντικές αρμοδιότητες, ακόμα και με δικαίωμα βέτο για σημαντικά θέματα της σχέσης Ελλάδας-Ομογένειας, και εγγεγραμμένα στον επίσημο κρατικό προϋπολογισμό σημαντικά κονδύλια. Αυτό το υπουργείο, για να μπορεί να είναι αποτελεσματικό, στην παραγωγή, στο συντονισμό, αλλά και στην υλοποίηση σχετικών πολιτικών, πρέπει να στελεχώνεται και με ανάλογα επαγγελματικά καταρτισμένα άτομα από τις χώρες των Ελληνικών ομογενειών. Κανένας κοσμοπολίτης Έλληνας κρατικός υπάλληλος ή στέλεχος, δεν μπορεί να έχει τις πολιτισμικές ευαισθησίες, το κοινωνιολογικό know how, τις διασυνδέσεις με τις χώρες όπου ζει και δραστηριοποιείται η ομογένεια, από ότι ένας εργαζόμενος που προέρχεται από τα σπλάχνα της ίδιας της ομογένειας. Στόχος αυτού του υπουργείου δε θα είναι η δημιουργία μιας νέας γραφειοκρατίας. Στόχος του θα είναι ο οριζόντιος «έλεγχος» όλων των άλλων υπουργείων και η διασφάλιση ομογενειακής διάστασης στις παραγόμενες και υλοποιούμενες πολιτικές των ελληνικών κυβερνήσεων.

5. Επιπλέον ευαισθησία και τεχνογνωσία για θέματα ομογενών στην ελληνική κυβέρνηση και στην ελληνική κρατική μηχανή, μπορεί να δημιουργηθεί με οριζόντιες πολιτικές θετικής «διάκρισης» και με ποσοτώσεις στις προσλήψεις και στους διορισμούς εργαζομένων, αλλά και κορυφαίων στελεχών της πολιτείας και της κρατικής μηχανής. Να υπάρχουν ελάχιστες ποσοτώσεις για ομογενείς που πληρούν τις τυπικές προδιαγραφές και επιθυμούν να εργαστούν στην Ελλάδα, ή για την Ελλάδα. Οι προσλήψεις του λεγόμενου «επιτόπιου» προσωπικού στο παρελθόν, σε διάφορα προξενία της Ελλάδας στο εξωτερικό, περιορίζονταν σε οδηγούς αυτοκινήτων, διοικητικό προσωπικό κ.λπ. Έφτασε πλέον η ώρα να πάρει ένα βήμα πιο πέρα, ως χώρα...

Ο υπό διάθεση χρόνος που έχει στα χέρια του το ελληνικό κράτος, για να προχωρήσει σε μια ουσιαστική αναβάθμιση της σχέσης του με τις ομογένεις του κόσμου, έτσι ώστε να διασφαλιστούν καλύτερα τα συμφέροντα του απανταχού Ελληνισμού, είναι λίγος, ίσως και ελάχιστος. Ας τον αξιοποιήσουμε όσο καλύτερα μπορούμε, κάνοντας τολμηρά βήματα. Αν το θέλουμε. Αν το επιθυμούμε.